

ENTREVISTA A PAU RIBA

“L’esperit pot modificar la matèria”

L’obra de Pau Riba arrela en la paraula escrita des que a finals de la dècada dels 60 va començar a escriure cançons i poemes. Mesos després de publicar el disc ‘Mosques de colors’ amb Pascal Comelade, ara presenta un llibre que recorda i homenatja la seva mare Mercè

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

SAMEUMARE
PAURIBA
ARALLIBRES
144 PÀG./15,90 €

Pau Riba escriu per necessitat, i les seves paraules poden acabar convertides en cançons inoblidables com *L’home estàtic*, *Ars erotica (non est mihi)* i *La vella del fons del pou*, o donar forma, treballada amb la cura del millor orfebre, a llibres com *Sa meu mare*. “La literatura és el meu primer mitjà d’expressió –explica en un bar de l’Eixample barceloní, jugant amb una femella que ha recollit de terra durant la sessió de fotos–. Tal com vaig explicar al disc *De Riba a Riba*, crec fermament en les cadenes informatitzades de l’àcid *desoxiribonucleic*. Tot el que l’avi Carles va mamar m’ha passat a través dels gens. Tinc molts menys problemes per escriure que per trobar músiques. De fet, les meves cançons sempre neixen a partir de les lletres”.

Nét de Carles Riba i Clementina Arderiu, l’escriptor acaba de presentar *Sa meu mare* a la col·lecció *D’on Vinc* d’Ara Llibres. “El mateix dia que em van notificar la mort de la mare em vaig posar a escriure aquesta història –recorda–. L’estiu del 2011 havíem passat un estiu molt intens plegats, i en aquells moments, el juny de l’any següent, estava a Madrid, fent d’actor. No sabia què en faria, del que estava escrivint, simplement tenia la urgència

de vomitar tot aquest paquet de sentiment, experiència i coneixement que m’ha donat la mare”.

Riba, segon dels nou fills que Mercè Romeva va tenir amb Jordi Riba, dona el seu punt de vista únic sobre la relació amb “sa meu mare”, a qui es refereix amb l’expressió cadaquesenca. “Al llibre hi explico només els seus últims anys. Hi ha hagut diverses etapes, en la nostra relació –fa memòria–: la primera va ser la de la infantesa, en què ella feia de mare i jo de fill. Llavors en començaria una de més crítica, que va anar des de l’adolescència fins que els meus fills ja van ser una mica grans. Eren els anys de trobar la meua manera de ser i de pensar: havia de matar el pare per aconseguir ser-ho jo algun dia. Durant molt de temps vam tenir una relació sense cap mena d’intensitat: ens vàiem sobretot en celebracions familiars o en tràmits”. Aquests últims anys, els lligams entre mare i fill van créixer. “En aquesta última etapa s’han invertit els papers. En el moment en què la corba de la vida va retornar la mare a la infància –no per

**“HAVIA DE MATAR EL PARE PER ACONSEGUIR SER-HO JO ALGUN DIA”,
EXPLICA PAU RIBA**

culpa del cap, sinó de la falta de possibilitats físiques –és quan ens hem acostat més”. El llibre comença descrivint el trajecte que Riba feia amb la mare per anar-se a banyar a la platgeta des Poal de Cadaqués: l’acompanyava en cadira de rodes des de la casa del carrer de l’Amar-gura fins a la sorra, i des d’allà l’ajudava a baixar fins a l’aigua amb penes i treballs. “Era una aventura diària que fèiem gràcies a ella –diu–. La mare era una persona molt positiva, sempre donava molta alegria, i agraïa somrient qualsevol cosa que fessis per ella. Això ho va anar adquirint amb els anys. A diferència d’aquelles persones a qui el dolor posa de mal humor, com més impedita estava més encantadora s’anava tornant”.

Ingràvida com una papallona

El moment que compensava tots els esforços físics de Mercè Romeva era el del bany. A *Sa meu mare* queda explicat com “aquella oportunitat diària que tenia de sentir-se ingràvida com una papallona dins el líquid element, o com una astronauta nua, sense escafandre, suspesa en extàtica dansa al cor mateix de la felicitat”. La capbussada li permetia alliberar-se momentàniament de “tots els pesos que li llastaven l’existència”. Riba dedica un capítol a explicar les tres fes que estructuraven la

a

llegim

44-45

● Entrevista a Jeff Kinney, autor de ‘Diari del Greg’ ● Acantilado publica les memòries d’Ilià Ehrenburg

46-47

● La poesia d’Aleksandr Blok i la correspondència de Vinyoli i Martí i Pol
● Daniel Galera, revelació de les lletres brasileres

NASCUT L'ANY 1948, RIBA ES VA CONVERTIR EN REFERENT DE LA CONTRACULTURA AMB EL DISC 'DIOPTRIA' RUTH MARIGOT

seva vida: hi havia la cristiana, que li va ser "inculcada de petita", la política, "que heretà directament del seu pare Pau Romeva, un dels fundadors d'Unió Democràtica Cristiana de Catalunya", i la casolana, primer centrada en el seu marit –"el meu Jordi", com ella li deia–, i més endavant, quan ell va faltar, en els nou fills. "Després de la desaparició del pare ens feia por que, havent perdut la seva protecció, s'apagués

–explica Riba–. Fins llavors la mare sempre havia adoptat el paper de quedar en un segon pla, darrere d'ell, un paper de «no sóc ningú i no em fico en res». Va ser després del pare que, de cop, va emergir una personalitat inesperada".

Llegint *Sa meu mare*, el lector es pot preguntar per la poca presència de la figura paterna. "Era un home molt constant, seriós, meticulós i complidor. Havia de portar el pes

d'una família molt nombrosa –explica Riba–. Durant molt de temps, la meua relació amb ell va ser gairebé tècnica. Sempre tenia una resposta, si li demanaves com havies de fer funcionar alguna cosa. Fins i tot t'hauria contestat correctament quants pals té un bergantí. Ara, amb ell mai no es parlava de sentiments ni d'idees".

Un segrest amb final feliç

El pare, enginyer tèxtil, va morir pocs anys després de jubilar-se, i Riba se'n va acomiadar "tenint la sensació que moria empenyat: per què Déu li havia tallat la corda, ell que s'havia cuidat i no havia fet excessos?" La mare, en canvi, "moriria satisfeta", el 2012, amb 93 anys. L'estiu anterior al decés, la seva salut havia empitjorat força, però així i tot Riba se la va emportar de la casa de Barcelona i la va "segrestar" a Cadaqués. "El poble la va revifar de tal manera que va recuperar part de l'autonomia. Jo n'hi dic el miracle –diu–. En el món d'ara, en què tot es resol a base d'intervencions quirúrgiques, sense buscar l'arrel del problema ni tenint en compte l'esperit, casos com aquests demostren que el físic no ho és tot. L'esperit pot modificar la matèria. A la mare, la voluntat d'estar una última vegada a Cadaqués li va anul·lar els mals!" ♦♦

QUATRE LLIBRES DE RIBA

'Ena'

Pau Riba va debutar com a novel·lista amb 39 anys. Publicada per Quaderns Crema, *Ena* explica el peculiar viatge d'un avi centenari, el Nostal. Decidit a no convertir-se en una càrrega per als seus fills i néts, fuig cap a la infantesa i s'acaba trobant amb uns quants companys d'aventura. L'autor reconeix que la infantesa és un "tema recurrent" en la seva obra: "Crec que no hauríem d'oblidar que hem estat nens".

'Lletrrada'

L'any 1997, coincidint amb l'aparició del disc *Cosmossoma*, Riba va publicar en un volum totes les lletres de cançons (algunes de les quals inèdites). El volum contenia un pròleg de Julià Guillamon i un epíleg entusiasta d'Enric Casasses. La lírica eufònica, dúctil i colorista de Pau Riba resplendeix a *Cançó setena en colors*, *L'home estàtic*, *Mel*, *Lluna estimada*, *Licors*, *El gessamí Noia de porcellana*, entre altres cançons.

'Al·lolàlia'

En psiquiatria, l'al·lolàlia és una "afàsia lleu en què hom pronuncia uns mots per altres". Prenent com a punt de partida aquest trastorn, Pau Riba va publicar el 1998 un recull d'articles sobre "timologia", que ell mateix defineix com a "invencions lliures sobre els orígens dels mots". S'ocupa de desmuntar amb sentit de l'humor i malabarismes lingüístics diversos tòpics catalans, com el seny i la senyera, el porró, la pela, la sardana i el Barça, la llengua de drac, la botifarra i els botiflers.

'Màximes maximalistes'

Cinc anys després del llibre-disc *Jisàs de Netzerit* (2001), Riba va tornar per duplicat amb dues noves peces literàries, el poemari *Màximes maximalistes* i l'assaig *Nosaltres els terroristes*, que Casasses va elogiar: "És un discurs polític semblant al de Chomsky però més curt, més clar, més ben argumentat i més revolucionador". Hi escrivia, a partir de l'atemptat contra les Torres Bessones: "La nostra és una civilització que trafica amb la por. La ven, la compra, la magnífica; especula amb ella".

EL 2012 VA PRESENTAR LA REEDICIÓ DE 'JO, LA DONYA I EL GRIPAU' C. CALDERER

